FRANE TENTE 10. TRAVNJA UBIJEN ZBOG ZAMJENE JUGOSLAVENSKE ZASTAVE NA MARJANU HRVATSKOM TROBOJNICOM (Josip Špiranec naredio da se stavi u okove, ubijen kao mučenik u dvadesetoj godini)

komunistickizlocini.net/2015/11/10/kako-je-1948-u-lepoglavi-ubijen-mladi-splicanin-frane-tente

komunistickizlocini.net 10. studenoga 2015.

Frane Tente

Sudbinu Frane Tente široj javnosti je objelodanio politolog Josip Marović koji je prije nekoliko godina objavio njegovu kratku biografiju u knjizi "Mravinski žrtvoslov". A mravinska obitelj Nikole Tente i Darinke rođ.Čulić doseljava se u Split, na Gripe sredinom dvadesetih godina. Pored Frane, imali su još sinove Maksimilijana i teško bolesnog Ivicu, te kćeri Rosicu, Meri i Dubravku.

Click here to purchase.

Najstariji Maksimilijan, **Smiljko**, rođen 1925. godine, završio je Klasičnu gimnaziju u Splitu, gdje se u listopadu 1943. godine, priključuje Hrvatskoj vojsci. Odlazi u Zagreb, a potom u Stockerau gdje završava časničku školu. Vraća se u Hrvatsku, a u svibnju 1945. godine, povlači se s hrvatskom vojskom prema Austriji. Englezi ga vraćaju, isporučuju jugoslavenskom komunističkom režimu te je s nekoliko tisuća časnika NDH, strijeljan negdje kod Šentvida.

Fotografija preuzeta s FB stranice udruga Urbana desnica

Godinu ranije, u Zagrebu mu se pridružio mlađi brat Frane, kao šesnaestogodišnjak, te se krajem rata također povlači prema Bleiburgu. Vraća se u koloni preko Zagreba i Bjelovara, odakle stiže kući u Split, gdje ga uhićuje OZNA, no 1946. godine, ga puštaju, pa on nastavlja školovanje u Klasičnoj gimnaziji.

Frane se u Splitu povezao s desetak djevojaka i mladića, koji se sastaju po kućama i u drugoj polovini 1946. godine, te su tiskali različite letke i pisali parole po ulicama.

Tu skupinu hrvatske mladeži činili su **Frane Bettini** (22), **Ivica Bavčević** (22), **Nikola Pensa** (22),**Jelka Betica** (42), **Vlaho Zelinka** (45), **Borica Jonić** (20), **Ruža Anić** (19), **Katica Šanić** (20), **Jakov Kirigin**(19), **Tomislav Karaman** (21), bogoslov, kasniji svećenik i generalni vikar splitske nadbiskupije, **Vjekoslav Matijević** (20) i **Frane Tente** (19). Čin koji je odjeknuo tadašnjim Splitom i bio razlog za hapšenje i sudski proces bio je njihov pothvat zamjene jugoslavenske zastave komunističkog režima na Marjanu hrvatskom trobojnicom, o čemu je svjedočio jedini tada živi član skupine Nikola Pensa (91), tadašnji student medicine, umirovljeni odvjetnik, sudionik Križnog puta i jugoslavenski politički zatvorenik:

“Sastajali smo se u nekoga od nas kući i sanjali slobodnu Hrvatsku, pokušavali nešto napraviti širenjem glasa o potrebi za hrvatskom neovisnošću u tadašnjem komunističkom teroru. Tako smo Frane Bettini i ja došli na ideju da desetoga travnja zamijenimo jugoslavensku zastavu na Marjanu hrvatskom trobojnicom. Zašto deseti travnja? Ne zbog veličanja NDH nego zbog jedinog datuma koji je u to vrijeme asocirao da je Hrvatska ostvarila državnost. Premda i u takvoj ratnoj tvorevini kakva je bila NDH, a o njoj neka istinu kaže povijest.

Fotografija preuzeta s FB stranice udruga Urbana desnica

Bettini i ja smo noću došli na Marjan, ali je puhala strahovita lebićada, dizala se nevera, a mi nismo imali nikakav alat i odustali smo. A onda je Bettini sam, da nije rekao ni meni ni ikome iz skupine, došao u ranu zoru i promijenio zastave. Osvanuo je sunčani dan, a s njime i hrvatska trobojnica na Marjanu i Splitom se brzo pročuo glas o akciji. To je za komuniste bio ogroman šok. Pisalo se tada kako je izvješena ustaška zastava, jer je u to vrijeme sve hrvatsko proglašavano ustaškim. Ali to je zapravo značilo da hrvatski narod nije pobijeđen i ušutkan u pravu na svoju državu i slobodu – prisjeća se Nikola Pensa."

Sjećanja blijede, prošlo je više od sedamdeset godina i šjor Nikola tada nije mogao potvrditi je li točna priča kako je 18-metarsku hrvatsku zastavu sašila Borica Jonić, kako se navodi u nekim dokumentima, sestra partizanskog komunističkog tzv. "narodnog heroja" **Ante Jonića**, čiji je drugi brat poginuo u Hrvatskoj vojsci da bi kasnije bila prva supruga proslavljenog golmana **Vladimira Beare**.

Čujte, ta zastava je kao dokazni materijal zasigurno još negdje duboko u arhivima splitskog suda. Bilo bi je zanimljivo iskopati – zaključuje Pensa.

Istraga je počela, uhićenja su uslijedila za petnaestak dana, prvi je uhićen Bettini, 29. travnja, a do 18. svibnja svi su bili u splitskome pržunu. Okružni sud srednje Dalmacije u Splitu izrekao je presudu već 27. svibnja. Pored vješanja zastave na teret im se stavljalo organiziranje udruženja koje je imalo za cilj nasilno djelovanje u svrhu rušenja ustavnog poretka u FNRJ, sastavljanje i rasturanje letaka s pozivom na otpor, pisanje parola tipa "Doli Tito" i "Živija HOP", dizanje bune među seljacima u Žeževici, nabava sanitetskog materijala za odmetničke bande (za to je bio optužen Pensa, student medicine), vrbovanje članova u HOP, pokušaj Jakova Kirigina da se prebaci u odmetničke bande…

Frane Bettini dobio je deset godina zatvora s prisilnim radom, Bavčević šest godina, Pensa sedam godina, Betica deset godina, Zelinka dvije i po godine, Jonićeva četiri godine, Anićeva tri godine, Šanićeva tri godine, Kirigin dvije godine, Karaman tri godine, Matijević 18 mjeseci a Tente tri godine zatvora.

Postoji i izvješće s izricanja presude u "Slobodnoj" od 31. svibnja 1947. godine, u kojem se u naslovu navodi "Osuđena je grupa pripadnika organizacije HOP u Splitu zbog izdajničkog i protunarodnog rada", pa kaže dalje:

Pratimo dalje sudbinu najmlađeg od njih, Frane Tente. Nakon suđenja sproveden je u Šibenik, pa u Lepoglavu, te na izgradnju pruge Šamac – Sarajevo. Vraća se u lepoglavski zatvor kojim je tada upravljao zloglasni **Josip Špiranec**, major KNOJ-a, a čiji je izravni nadređeni u to vrijeme bio vjekovječni **Josip Manolić**, načelnik Odjela za izvršenje kaznenih sankcija u SUP-u NRH.

Zapovjednik kaznionice, u kojoj su se redovito provodila maltretiranja političkih zatvorenika, odredio je da mladoga Franu zatvore u samicu samo u donjem rublju. Stavili su mu okove na noge i zatvorili u visoku prostoriju bez stakla, a pod su zalili vodom koja se na hladnoći smrzavala. Umro je u dvadesetoj godini 8. studenog 1948. godine, u 16 sati, prema zatvorskom izvješću, od 'vodene upale porebrice i tuberkulozne upale mozgovnih opna'.

Dr. Augustin Franić iz Dubrovnika, koji je i sam kao mladić odležavao kaznu kao "politički" u tom zatvoru, objavio je dokumentaciju KPD Lepoglava; u knjizi je poimence naveo 205 osoba, redom političkih zatvorenika, koje su stražari u Lepoglavi ubili, a poimence i 223 osobe koje su umrle u kaznionici, od bolesti i rana, te iznio podatak o 12,5 tisuća političkih zatvorenika od 1945. do 1990., samo u tom kazamatu jugoslavenskog komunističkog režima

Fragmente o skončanju nesretnog Frane Tente obitelji je prenio njegov prijatelj i član skupine osuđenih, Vjekoslav Matijević, koji je također bio u Lepoglavi, a uzrok smrti je kasnije potvrđen i u zatvorskoj dokumentaciji.

No, nije to bio kraj tragedijama koje su zadesile mravinsku obitelj Tente; prema svjedočenju Franine prve rodice i vršnjakinje **Klementine Kuzmanić** rođ. Tente (86), koja se sjeća kako su ona i mali Frane tovarima prevozili vino i povrće od Mravinaca do Gripa, gdje su stanovali Tentini.

Moj otac Ivan i njegov otac Nikola su dva brata, nismo mogli bit bliži rod. Frane je bija vesel, uvik se smija i nikad mi nije priča o politici. Kad se dogodilo da je osta mrtav u Lepoglavi to mu je slomilo oca i mater. Nikad ga nisu vratili, ne zna mu se za grob – kaže teta Tina i otkriva obiteljsku tragediju koja je kao zla kob pratila hrvatski narod u srazu zločinačkih ideologija XX. stoljeća.

Izvor: Josip Marović, Mravinski žrtvoslov : 1941.-1948., Mravince, 2013.